

VALTATIE 5:N LINJAUKSEN MUINAISJÄÄNNÖSTEN INVENTOINTI VÄLILLÄ KUORTTI - TOIVOLA, MÄNTYHARJUN JA PERTUNMAAN KUNNASSA 1993

Inventoinnin kenttätyöt tein 1.8. - 5.8 Savonlinnan maakuntamuseon toimeksiannosta. Inventoitava alue oli nykyisen tielinjan välittömässä läheisyydessä. Alue ulottui n. 30 - 300 m etäisyydelle nykyisestä tielinjasta. Inventoitu tielinjan osa oli n.17 km pitkä, alkaen Kuortista (Pertunmaan risteys) josta itään Mäntyharjulle Toivolan-Mäntyharjun risteykseen.. Alue osuu peruskarttalehdille 3123 05 ja 3123 08. Kaikkiaan maastoinventointiin käytin aikaa 34 tuntia.

Raporttiin liittyy tielaitoksen toimittama yleiskartta tielinjauksen alueesta, sekä neljä peruskarttalehtiotetta, johon on merkitty tutkimani alueet.

Tämän raportin olen toimittanut Savonlinnan maakuntamuseoon, Tieloitoksen Mikkelin tiepiirille ja Panplan Oy:lle Espooseen.

Läheiset tunnetut muinaisjäännökset

Tielinjan alueella ei tunneta ennestään muinaisjäännöksiä, eikä niitä löytynyt tämänkään tutkimuksen tuloksena. Lähimmät muinaisjäännökset ovat:

Pertunmaa Pöylinniemi,	Kivikautinen asuinpaikka
PK 3123 05, X: 6815 94 Y: 3475 84
n. 1.5 km 5. tiestä pohjoiseen Peruveden etelärannalla
Mäntyharju Luhtanen Harjunniemi 8 - 10,	Kivikautinen asuinpaikka
PK 3123 08, X: 6812 46 - 78, Y: 3482 80 - 3483 16
n. 1.5 km 5. tiestä etelään Vihannanselän lounaisrannalla.
Paikalla on kaivanut Petri Halinen v. 1988.
Mäntyharju Toivola Luuminniemi,	mahdollinen kivikautinen asuinpaikka
PK 3123 08, X: X: 6815 67, Y: 3482 36
n. 1 km 5. tiestä pohjoiseen Lahnaveden lounaisrannalla.
Kohde löytyi tämän inventoinnin yhteydessä
Mäntyharju Lahnaniemi Naaranniemi,	Kivikautinen hajalöytöpaikka,
PK 3123 08, X: 6813 22, Y: 3482 48, arvio +-100 m.
n. 1 km 5. tiestä etelään, Miekankosken pohjoispuolella.
Löytö: Km 17034, kivistä katkelma.

Tutkittujen alueiden kuvaukset

Tielinja kulkee suurimmaksi osaksi asumattomassa kallioisessa ja rämeikköisessä korvessa, jossa maaperä on avokalliota, turvetta ja pohjamoreenia. On hyvin epätodennäköistä, että näillä alueilla olisi mitään kiinteitä muinaisjäännöksiä. Nämä alueet tutkin hyvin pintapuolisesti pistokokein.

Moreenipeitteisten mäkien harjoilta ja rinteiltä, nykyisten maanviljelytilojen liepeiltä, on mahdollista löytää kuppikiviä (uhrikivi), rökkiökalmistoja tai rautakautisia asuinpaikkoja. Tarkastin tämän

kaltaiset paikat tielinjan tuntumasta. Monin paikoin olivat pellot viljalla tai laitumena, joten havaintojen teko rajoittui peltojen laidoille ja tien penkoille. En havainnut mitään merkkejä mainituista muinaisjäännöksistä.

Esihistoriallisille pyyntiasuinpaikoille potentiaalisia alueita ovat nykyiset ja muinaiset järvenrannat. Tielinja sivuaa järven rantaa Vihantasalmen alueella ja Karankamäen alueella heti Vihantasalmen länsipuolella, sekä Mäntymotellin lähialueella. Järven rantakallioilta on mahdollista löytää lapinraunioita. Alueen järvenrannat ovat varsin mökittyneitä. Tutkin myös pienempien järvien ja lampien lähialueita tielinjan tuntumassa.

Vihantasalmen ympäristö:

Petri Halisen kaivaustutkimus Mäntyharjun Harjunnimessä 1988 osoitti, että muinaisen Lahnaveden ja Tarhaveden pinta on ollut kivikaudella nykyistä korkeammalla tasolla. Alimmat kaivauslöydöt tulivat 81.5 m mpy. korkeudelta. Koska kivikautiset (yleensäkin pyyntiasuinpaikat) ovat aina sijainneet aivan rantaviivan tuntumassa, voidaan esihistoriallisen rantaviivan olettaa sijainneen 80 - 81 m mpy korkeustasolla. Halinen havaitsi myös ylemmän rantatörmän, jonka juuren korkeutta hän ei mainitse, mutta kertoo ylimpien löytöjen tulleen 86.5 m korkeustasolta.

Paikantaakseni muinaiset rantapinnat etsin lähistöltä maa-alueen missä hiekkaharju sivuaa järvenrantaa ja johon muinaiset rantavoimat olisivat muodostaneet selvät rantatörmät. Tällainen alue on Vihantasalmen pohjoispuolella oleva Luuminniemen kärjen itä- ja eteläranta. Havaitsin paikalla n. 2 m korkean nykyisen rantatörmän, jonka harja olisi siis n. 82 m mpy. korkeustasolla. Tämä vastanee Halisen alemmaa asuinpaikkatasoa. Tämän törmän harja kohosi tasaisena hyvin loivasti kunnes se ulottui ylemmän, hyvin muodostuneen muinaisen rantatörmän juurelle. Tämä törmän juuri on arviolta n. 82.5 - 83 m mpy. korkeustasolla (mikä on muinaisen pitkäaikaisen vedenpinnan taso). Törmän korkeus oli n. metrin. Löysin Luuminniemestä ylemmän rantatörmän harjan tasolta hiekkakuopan reunalta muutamia kvartsi-iskoksia, jotka viittaavat paikalla sijainneen esihistoriallisen asuinpaikan. Havaintojen perusteella voidaan todeta, että Lahnaveden - Tarhaveden rannoilla Vihantasalmen ympäristössä on pyyntiasuinpaikkoja etsittävä nykyisen järvenrannan ja n. 84 m:n korkeustason väliseltä alueelta (käytännössä järven rannan ja 85 m:n korkeuskäyrän väliseltä alueelta).

Tutkin perusteellisesti Vihantasalmen molemmat rannat, sekä Vihantasalmen ja Karankamäen välisen alueen (piha-alueita lukuunottamatta). Alueella on muinainen uoma, josta vedet ovat virranneet nykyisen Myllylammen kautta Lahnavedestä Tarhaveteen. Tein alueelle useita kymmeniä koekuoppia muinaisille ja nykyisille rantatörmille.

Vihantasalmen rannat ovat kallioisia ja kivikkoisia hienoaineksisia moreenimaita. Salmen länsirannalla Nutikkaniemen eteläpuolella ja tien pohjoispuolella on suon laidalla muutama maa-alue, joissa voisi kuvitella sijaitsevan (niiden kivisyydestä huolimatta) pyyntiasuinpaikkoja. Perusteellisessa koekuopituksessa ja avointen maastonkohtien tarkastelussa en havainnut alueella mitään esihistoriaan viittaavaa.

Mäntymotellin alue, Peruvesi

Mäntymotellin kohdalla tielinja sivuaa Peruveden etelärantaa. Tunnetun Pöylinniemen asuinpaikan sijainnin perusteella on Peruveden vedenpinta ollut lähes muuttumaton kivikaudelta nykypäivään. En liioin havainnut alueella selkeitä ylempiä rantatörmä. Tein kymmeniä koekuoppia tien

eteläpuolelle Mäntymotellin tienoilla, sekä tarkastin Mäntymotellin alueen. En havainnut mitään esihistoriaan viittaavaa. Maaperä alueella on kivinen pohjamoreeni ja avokallio.

Lopputulos

Tielinjan alueella ei ole havaittu mitään kiinteätä muinaisjäännöstä. On mitä todennäköisintä, että viitostien suunnitellun linjauksen alueella ei ole kiinteitä muinaisjäännöksiä.

Espoossa 10.8. 1993

Timo Jussila
Mikroliitti Oy

puhelin:	90-4208852, 949-303442, FAX 4208852
osoite:	Kotitontuntie 17 F, 02200 ESPOO 20
LY:	708489-2

Kunta: **MÄNTYHARJU**

Kylä: **Toivola**

Nimi: **Luuminniemi**

Inv.nro:

Mj. Tyyppi: **asuinpaikka, epäselvä**

Luokka: **3**

Ajoitus: **kivikautinen**

Kartta: **3123 08**

X: 6815 67 Y: 3482 36 Z: 82 - 83

Muutama epämääräinen kvartsi, joissa iskunjälkiä. Mahdollisesti hiekanoton tuhoama asuinpaikka ?

Tutkija: **Jussila Timo inventointi vv/kk 1993 / 8**

Löydöt:

luetteloimatta KVARTSI-ISKOKSIA, 4 kpl, 16 g, epämääräisiä, pari iskosta saattaa olla luontaisesti lohjenneita.

Paikka sijaitsee valtatie 5:n pohjoispuolella, n. 1 km Vihantasalmen sillasta NNW, Lahnaveden eteläosassa olevan pohjoiseen pistävän laajan Luuminniemen itärannalla.

JUSSILA 1993

Poimin muutamia kvartseja rannan tuntumassa olevan hiekkakuopan kaakkoislaidalta. Kvartsit ovat teräväsärmäisiä ja ainakin yhdessä erottuu mielestäni iskunjälkiä. Kuitenkin ne vaikuttavat epämääräisiltä ja ainakin pari kvartsia saattaa olla luontaisesti lohjenneita kiteitä. Paikka on hiekkaharjun kuvetta, topografialtaan ja maaperältään mitä sopivinta maastoa pyyntiasuinpaikalle. Kaikkei paras paikka olisi hiekkakuopan eteläpuolinen alue, etelärantainen lahdeke, mutta siellä on kaksi mökkiä, joiden asukkaiden rauhaa en nyt mennyt häiritsemään. Tein koekuoppia niemen itärannoille, tuloksetta. Paikan voisi tarkastaa perusteellisemmin, myös mökkitonttien alueelta.

Kunta: **MÄNTYHARJU**Kylä: **Hietaniemi**Nimi: **Hanganlahti**

Inv.nro:

Mj. Tyyppi: **asuinpaikka, epäselvä**Luokka: **3**Ajoitus: **kivikautinen**Kartta: **3123 05****X: 6810 35 Y: 3479 65 Z: 82 - 83****Terävsärmäisiä kvartsinmurikoita mökkitien ojasta suppealta alueelta. Epämääräisiä ?**Tutkija: **Jussila Timo**inventointi vv/kk **1993 / 8****Löydöt:****luetteloimatta****KVARTSI-ISKOKSIA, 6 kpl, 220 g, epämääräisiä, terävsärmäisiä, mutta selviä iskunjälkiä ei erota.**

Paikka sijaitsee 3.5 km valtatie 5:n eteläpuolella, Juolasveden länteen pistävän lahden pohjukassa, 300 m Koirakivi-Hietaniemi maantien itäpuolella, Salamoninniemeen menevän mökkitien laidalla kallioharjanteen ja suuren maakiven välisellä n.20 m leveällä alueella.

JUSSILA 1993

Poimin muutamia kvartseja mökkitien ojasta. Kvartsit olivat hyvin suppealla alalla, n. 6 m leveällä kaistaleella. Alue on maaperältään kivikkoista moreenia ja avokalliota. Tällä kohden, kallion ja sen itäpuolella olevan soistuvan metsän välinen maakaistale on melko tasainen ja vähäkivinen, hiekkainen. Paikka soveltuisi pyyntileirin sijaintipaikaksi. En kuitenkaan saanut mitään havaintoja palaneista luista tai likamaista, vaikka pengoin ojanpenkat melko perusteellisesti. Paikalla kannattaisi tehdä myös koekuoppia kallion ja kiven väliselle tasanteelle, tien pohjoispuolelle. Nyt en kerennyt kuopitusta tekemään, koska tämä kohde ei kuulunut toiminta-alueeseeni, joka oli viitostien linjauksen inventointi.

Tarkastin myös pikaisesti hiekkakuopan Lahnaveden itärannalla, Toivolassa, viitostieltä n. 3 km pohjoiseen: PK 3123 08, x: 6818 56, y 3483 68. tuloksetta

Toinen tarkastamani "terapiakuoppa" oli Pertunmaan Kuortissa, Virmajärven pohjoisrannalla, Rautamullinkankaalla. Pk 3123 05 x 6816 45, y 3470 16. Tuloksetta.

Nyt löytämäni kaksi epämääräistä asuinpaikkaa olisi syytä ehkä tarkastaa uudelleen parin lapiojunkkarin voimin (koekuopitusta), ynnä virallisin ihmisin ja luvun.

Mäntyharjun ja Pertunmaan kaikkien pientenkin kuraplottien, puhumattakaan järvistä, rannat on perhanan tiiviisti kesämökitetty. Ja lisää rakennetaan edelleen!! Vähäiset "potentiaaliset kohteet" ovat liki tuhoutuneet tai tuhoutumassa. Perusinventointi taitaa olla jo myöhäistä ???

Muita huomioita:

Erinomainen majoituspaikka pitempiaikaiseen majoitukseen alueella on Palsalan lomamökit, Vihantasalmen itärannalla ja Myllylammen rannoilla. 6-4 hengen siistejä ja varusteltuja rantamökkejä, kukin omassa rauhassaan, kaukana naapureista. Hinta on edullinen (viitostien meteli kuuluu kovana). Mökeissä on sähköt, jääkaappi ja liesi, ynnä astiat. Oma huussi pihan perällä, oma kaivo lähellä. Hinta-laatusuhde tosi hyvä!

Toinen erinomainen majoituspaikka on Pöylinniemen lomakeskus. Asiallisen hintaisia eri kokoisia ja eritavoin varusteltuja siistejä 1 - 10 hengen mökkejä. Mökit tiheässä, joten ei omaa rauhaa, kuten Palsalassa, joskin valikoima ja hintahaitari on palsalaa reilusti laajempi. Muutoin ihan mainio paikka, kohtuuhintainen. Paikalla ruokaravintola (ei juomia).

Mäntymotelli on sikamaisen hintainen mörskälä. Hinta-laatusuhde karmean keho. Lomaslummi tyhmille ja rikkaille (ay-pampuille??).

Vihantasalmen leirintäalue on sottainen, haiseva, hoitamaton, rapistuva slummi. Hinnat hirmuiset paikan surkeaan laatuun nähden. Karmeita pahvimökkejä vierivieressä lepikossa ja kutakossa. Kait niissä asuisi, mutta hinta on 30% yli Palsalan isojen ja siistien mökkien! Paikka ei liene kauaa enään pystyssä. Kaikkea sitä vielä näkeekin...

9.8.93

Timo Jussila